

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. An sint, vel esse possint plures Angeli in eadem specie?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

vilis, excedat quantitate vel numero ignobiliora. Ignobiliora enim videntur esse propter nobiliora: unde oportet quod nobiliora, quasi propter se existantia, multiplicentur quantum possibile est; & ideo videmus quoddam corpora incorruptibilia, scilicet celestia, tantam excedunt corporalia, scilicet elementaria, ut hec quasi non habeant notabilem quantitatem in comparatione ad illa. Sicut autem celestia corpora digniora sunt elementaribus, ut incorruptibilia corruptibilibus; ita substantie intellectuales omnibus corporibus, ut immobile & immateriale mobili & materiali. Excedunt igitur in numero intellectuales substantie separatae, omnium rerum materialium multitudinem.

35 Circa quem discursum (quo etiam utitur hic art. 3.) duo esse observanda monet Ferrariensis in expositione illius capituli, ubi ait: *Circa excessum nobiliorum supra ignobiliora, intelligendum est primum, quod S. Thomas facit comparationem inter ea quae per se pertinent ad perfectionem universi, ut dicitur de veritate quae 5. art. 3. Hac autem sunt quae habent perpetuitatem, ut substantia intellectuales, corpora celestia, & species rerum corruptibilium, non autem talium specierum individua: ideo propositio S. Thomae missis est intelligenda: quanto enim aliquid istorum quae perpetuitatem habent est nobilior, tanto excedit quantitate vel numero ignobiliora. Intelligendum secundum, quod nobilitas istorum dupliciter potest considerari: uno modo secundum gradus specificos tantum, ut scilicet illud dicatur nobilior, quod nobiliori differentia specificam constituit: alio modo secundum gradum ordinis rerum in universo, qui attenditur secundum diversos modos essendi; ut scilicet dicatur perfectius in rebus, quod ad superiorem & perfectiorem ordinem in universo pertinet. Cum ergo dicatur nobiliora in rebus oportere excedere numero vel quantitate ignobiliora, intelligendum est non de nobilioribus secundum gradum specificum tantum, sed de nobilioribus secundum ordinem & modum essendi, scilicet de his quae ad superiorem modum essendi pertinent. Unde tollitur instantia quae fieri posset de auro, argento, lapidibus pretiosis, balsamo, & huiusmodi; quae quidem sunt multis aliis corporibus nobiliora, & tamen neque magnitudine, neque multitudine alia excedunt: constat enim quod de istis non intelligitur propositio S. Thomae, quia non sunt superioris ordinis in universo, quam alia corruptibilia, cum & ipsa de ordine corruptibilium sint, licet sint nobiliora secundum gradum specificum.*

36 Dices, Multitudo animalium, aut etiam plantarum, incomparabiliter superat multitudinem omnium hominum; & tamen homines sunt incomparabiliter perfectiores animalibus & plantis, non solum quoad gradum specificum, sed etiam quantum ad modum essendi; cum illi secundum animam immortales sint & incorruptibiles: Ergo non est verum, quod Deus ea quae sunt perfectiora, quantum ad gradum, seu quae superiorem & perfectiorem ordinem in universo obtinent, in maiori multitudine creaverit, quam minus perfecta, seu ad inferiorem gradum pertinentia.

37 Huic instantiae patet responsio ex iam dictis: Nam distinguendum est Antecedens, & concedendum de multitudine numerica animalium & plantarum; negandum vero de multitudine specifica: animae enim rationales, quae sunt, vel erunt, in multitudine excedunt species omnium animalium & plantarum, licet eorum individua non superent: ratio autem D. Thomae (ut ex

A Ferrariensi annotavimus) procedit de excessu multitudinis substantiarum intellectualium supra species, non vero supra individua rerum materialium & corruptibilium, ut aperte delectat S. Doctor in eodem capite ratione 4. his verbis: *Non videntur igitur esse minorum multitudinis formae quae sunt extra materiam, quam diuersas substantias separatas, quam SINT SPECIES materialium rerum.*

Aliam egregiam huius multiplicationis sensus ibidem proponit rationem, petitam ex eo quod genus intelligibile suapte natura videatur magis multiplicabile, quam corporeum: sicut numeri, dimensiones, figurae, proportionales, corporum raritas, motum velocitas, in ipsis corporibus semper terminata sunt; in mente autem nullos certos fines habent, sed in immensum protenduntur.

Præterea demonstrari potest conclusio ex doctrina quam tradit infra quæst. 113. art. 2. ubi docet cuiuslibet rerum materialium generi, & cuiuslibet ipsarum speciei, imò & cuiuslibet individuo naturae humanae, ratione perpetuitatis quae gaudent, proprium & determinatum Angelum in custodiam assignari: ex hoc enim evidenter sequitur, Angelos multitudine specierum rerum materialium & corruptibilium incomparabiliter excedere.

Dico secundum, probabile videri, Angelos esse multo plures quam homines.

Probat: quia iuxta communem sententiam Patrum & Theologorum, ex una tantum Hierarchia designantur custodes hominum, & cuiuslibet hominum, suum proprium habet custodem, qui alterius hominis custos nec erit, nec fuit: Ergo hæc sola Hierarchia ad minus æquat numerum hominum: Ergo hi excedunt numero ab Angelis, ratione aliarum Hierarchiarum; exceptis etiam demonibus, quos in numerum Angelorum computamus in presentia.

Confirmatur ex revelatione S. Birgitæ, cui à B. Virgine dicitur significatum, pro quolibet homine plures decem Angelos reperiri: ut refert Dionysius Carthusianus in cap. 14. Dionysii Areopagitæ, de cœlesti Hierarchia.

ARTICULUS III.

An sint, vel esse possent plures Angeli in eadem specie?

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & reseruantur sententiae.

E Suppono tanquam certum, contra quosdam antiquos Theologos, in natura Angeli posse reperiri, & de facto dari diuersitatem specificam; & per consequens omnes Angelos solummodo non esse diuersos.

Prima pars huius suppositionis videtur omnino certa: Deus enim est infinitus in ratione substantiæ spiritualis, quemadmodum in omni alia perfectione: Ergo in tali ratione est infinita varietate participabilis, & imitabilis; & per consequens ab una specie creata intellectualis substantiæ exhaustiri seu adæquate participari nequit.

Contine

Confirmatur: Incredibile est in gradu vegetandi tot reperiri arbores & plantas, inter se specie diversitas, totque genera animalium in gradu sentendi; & in gradu omnium supremo ac nobilissimo, nempe intellectuali, nullam dari posse diversitatem specificam. Ex quo probatur manere secunda pars: si enim diversitas specifica Angelorum possibilis sit; cum illa ad universi pulchritudinem multum conducatur, credibile non est, Deum qui tantam varietatem specierum materialium mundum corporeum exoravit, unam tantum Angelorum speciem in mundo spirituali & intellectuali voluisse producere.

Adde quod Angeli receperunt gratiam, juxta capacitates naturalium: Ergo cum tanta sit in illis diversitas in gratia, & in officiis, negari non potest, aliquos saltem esse specie seu naturam diversos. Unde solum dubitari potest, an tanta sit inter Angelos natura diversitas, ut pulli denentur, imo nec dari possint, solo numero intra eandem speciem differentes.

In cuius dubii resolutione duplex est celebris sententia. Prima asserit inter Angelos creatos reperiri multos ejusdem speciei. Ita Scotus, Suarez, Vazquez, & alii Recentiores communiter. Secunda, que est D. Thomae, Discipulorum ejus, Egidii Romani, Granadi, & aliorum, docet omnes Angelos ita differre specie, ut reputet illos solo numero intra eandem speciem multiplicari.

§. II.

Statuitur prima conclusio.

Dico ergo primo, omnes Angelos de facto distinguuntur inter se specie.

Probatur primo ex Dionysio, qui 7. cap. de celesti Hierarchia ait: Enuntiant sanctorum voluminum traditiones, superiores substantias esse gradum inter se celsitudine differentes. Atqui (sublimo) differentia gradualis ad minus significat diversitatem specificam; plura enim individua solo numero differentia, non differunt inter se diversis gradibus, seu graduum celsitudine: Ergo ex Dionysio omnes Angeli de facto inter se specie distinguuntur.

Id etiam suaderi potest variis rationibus, adductis a D. Thoma 2. contra Gent. cap. 93. Prima est: Quaecumque sunt idem specie, differentia autem numero, habent materiam: differentia enim que ex forma procedit, inducit diversitatem speciei: que autem ex materia, inducit diversitatem secundum numerum. Substantie autem separate non habent materiam, neque que sit pars earum, neque cui uniatur ut forma: impossibile est igitur quod sint plures unius speciei. Hec ratio magis urgebitur in conclusione sequenti, ubi ostendemus diversitatem numericam in substantiis non posse aliunde sumi, quam ex materia, vel ex ordine ad illam; & per consequens implicare contradictionem, quod substantia omnino a materia separate, & nullum ad eam ordinem dicentes, solo numero intra eandem speciem multiplicentur.

Secunda ratio D. Thomae sic procedat: Ad hoc sunt plura individua in una specie in rebus corruptibilibus, ut natura speciei, que non potest perpetuo conservari in uno individuo, conservetur in pluribus; si de etiam in corporibus incorruptibilibus non est nisi unum individuum in una specie: substantia autem se-

A parata natura potest conservari in uno individuo, ed quod sunt incorruptibiles, ut supra ostensum est: Non igitur oportet in illis substantiis esse plura individua ejusdem speciei.

Dices: Anima rationalis est incorruptibilis, & tamen multiplicatur numero intra eandem speciem, cum omnes anime rationales sint ejusdem speciei anime: Ergo ex eo quod Angeli sint incorruptibiles, non recte inferitur eos non multiplicari intra eandem speciem.

Sed contra: Licet anima rationalis sit in se incorruptibilis, hoc ipso tamen quod est forma corporis, subindeque quid in se incompletum, debet ad multiplicationem ipsius corporis numericè multiplicari. Angelus autem non est forma corporis, sed per se subsistens & completa: unde cum Deus nihil faciat frustra, & ad conservationem naturam incorruptibilis non sit necessaria individuum pluralitas, recte inferret S. Thomas non oportere in substantiis separatis esse plura individua ejusdem speciei.

Dices rursus: Multiplicitatem individuum intra eandem speciem, non solum requiri ad conservationem speciei, sed etiam ad perfectionem & pulchritudinem universi, que consistit non solum in specierum varietate, sed etiam in aliqua individuum ejusdem speciei similitudine.

Sed hanc responsionem ibidem impugnat S. Doctor num. 4. subdens: id quod est speciei in unoquoque, dignius est eo quod est individuationis principium, prater rationem speciei existens. Multiplicatio igitur specierum plus addit nobilitatis & perfectionis universo, quam multiplicatio individuum in una specie: perfectio autem universi maxime consistat in substantiis separatis: magis igitur competit ad perfectionem universi, quod sint plures secundum speciem diverse, quam quod sint multa secundum numerum in eadem specie.

Confirmatur ex eodem Angelico Præceptore quæst. unica de spirit. creat. art. 2. ubi sic dicitur: Bonum universi est ordo partium illius, sicut ordo partium exercitus est bonum exercitus: unde Apostolus dicit ad Roman. 13. que a Deo sunt, ordinata sunt. Ordo autem perfectus invenitur in his que specie differunt, quam inter illa que numero solum distinguuntur: eo quod in omnibus individuis unius speciei non est ordo nisi secundum accidens: conveniunt enim in natura, & differunt secundum principia individuantia, & diversa accideantia, que per accidens se habent ad naturam speciei: que autem specie differunt, ordinem habent per se, & secundum essentialia principia; invenitur enim in speciebus rerum una abundare super aliam, sicut & in speciebus numerorum, ut dicitur in 8. metaph. Ergo tantum abest, quod perfectio universi requiratur pluralitatem numericam Angelorum intra eandem speciem, quin potius bono & pulchritudini universi illa repugnare videatur.

Confirmatur amplius: Universum in tres præcipuas partes dividitur, in infimam scilicet, que continet generabilia & corruptibilia; mediam, continentem sphaeras cœlestes; & supremam, que Angelos complectitur: Si ergo corpora, cœlestia (que sunt media universi pars) careant ordine per accidens, & nulla in eis reperitur multitudo individuum intra eandem speciem; a fortiori universi perfectio & pulchritudo requirit, quod in suprema parte, nempe in natura Angelica, sit purus ordo per se, non admixtus ordini per accidens;

& per consequens sola diversitas specifica, nullaque individuum pluralitas intra eandem speciem. Unde D. Thomas caput 93. citatum libri 2. contra Gentes sic concludit: *Substantia separate sunt perfectiores, quam corpora celestia: sed in corporibus celestibus, propter eorum perfectionem, non invenitur nisi unum individuum unius speciei; tum quia unumquodque eorum constat ex tota materia sua speciei; tum etiam quia in uno individuo est perfecte virtus speciei, ad complendum illud in universo, ad quod sua species ordinatur; sicut precipue patet in Sole & Luna: multo igitur magis in substantiis separatis non invenitur nisi unum individuum in una specie.*

50 Dices: Stellæ sunt corpora celestia: At illæ non differunt specie inter se, nec à cælo in quo existunt: Ergo falsum est id quod ait D. Thomas, quod scilicet, in corporibus celestibus, propter eorum perfectionem, non invenitur nisi unum individuum unius speciei.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem: cum enim, juxta probabiliorē sententiam, stellæ non sint continuæ, sed tantum contiguæ cum cælo, specie inter se, & à cælo in quo sunt, distinguuntur; sicut omnes cæli distinguuntur specie ab invicē, ut docet D. Thomas loco citato, & in questione de spirit. creat. art. 8. Ad do in alia etiam opinione, quæ docet stellæ esse non solum contiguas cum cælo in quo sunt, sed etiam continuas, & partes crassiores illius, dicitur D. Thomæ verificari: nam juxta hanc sententiam stellæ non constituunt individuum, totaliter & adæquatè à cælo distinctam, sed sunt idem individuum cum cælo in quo existunt; sicut diversæ partes corporis humani, unicum cum illo individuum totale constituunt.

S. III.

Solvuntur objectiones.

51 Contra istam conclusionem objiciunt in primis Adversarij quædam SS. Patrum testimonia, quibus videntur docere Angelos esse ejusdem naturæ & speciei. Athanasius enim qu. 8. ad Antiochum docet, quod eadem est essentia Angelorum, sicut una est essentia hominum. Et Anselmus lib. 2. Cor Deus homo cap. 21. Omnes Angeli (inquit) sunt unius naturæ. Idem docet Basilus lib. 3. contra Eunomium.

52 Sed faciliè respondetur, illos SS. Patres, nomine essentia, naturæ, vel speciei, intelligere speciem subalternam, & essentiam genericè communem, nempe gradum intellectualitatis completæ, in quo omnes Angeli univoce conveniunt. Vel etiam dici potest cum S. Thoma questione citatâ de spirit. creat. art. 8. ad 1. eos loqui de Angelis, non secundum quod considerantur in esse naturali, sed prout ordinantur ad beatitudinem: nam sic omnes Angeli sunt ejusdem rationis: quia omnes nati sunt uno modo pervenire ad beatitudinem, vel ab ea deficere, scilicet immobiliter & irreparabiliter, statimque post primam electionem. Ad hæc testimonia militare contra Adversariorum sententiam, & ab illis exponi debere: licet enim illi negent omnes Angelos esse specie diversos, existimant tamen in natura Angelica dari aliquam diversitatem specificam: cum tamen SS. Patres relati dicant omnes Angelos esse unius essentia & naturæ.

53 Objicies secundò: omnes animæ rationales sunt ejusdem speciei: Ergo & omnes Angeli. Consequenter videtur bona ex paritate rationis: sicut enim animæ rationales in gradu ratio-

nalitatis, ita & omnes Angeli in gradu puræ intellectualitatis conveniunt.

Sed nego consequentiam & paritatem: duplex enim reperitur ratio discriminis. Prima est, quia inter latitudinem animæ rationalis non potest esse magis & minus, eò quod omnes intelligant per eandem speciem, nempe per speciem sensibus acceptas, & à phantasmatibus abstractas: At verò intra gradum naturæ puræ intellectualis, sunt diversi modi intelligendi per species magis aut minus universales, ut infra patebit. Secunda differentia est, quia anima rationalis individuatur per ordinem ad materiam, quod non potest convenire Angelo, cum sit substantia intellectualis completa, nullum dicens ordinem ad materiam.

Objicies tertio: Sicut inferiora elementa sunt ornata plantis & animalibus, & cælum sidereum stellis: ita etiam cælum Empyreum ornatum est Angelis: Sed in plantis & animalibus conveniuntur multa ejusdem speciei, similiter etiam videtur quod omnes stellæ sint unius speciei, quia communicant in una forma nobilissima, quæ est lux: Ergo videtur pari ratione, quod vel omnes Angeli, vel aliqui conveniant in una specie.

Respondeo cum D. Thoma loco citato de spirit. creat. in resp. ad 12. quod ornamenta terræ & aquæ, quia corruptibilia sunt, & ad infimum universi partem pertinent, in qua reperitur ordo per accidens, admixtus ordini per se, id eò requirunt multitudinem individuum in eadem specie: sicut vera ornamenta cæli Empyreici, aut sidereis; quia illa incorruptibilia sunt, & ad mediam & supremam universi partem, quæ utilitè ostendimus caret ordine per accidens, pertinent. Unde falsum est, quod omnes stellæ sint ejusdem speciei, imò omnes specie inter se differunt, sicut Luna & Sol. Nec obstat quod illæ in eadem lucis forma communicent: lux enim, ut ibidem ait S. Doctor, non est forma substantialis earum, cum sit qualitas per se sensibilis; quod de nulla forma substantiali dici potest. Addit etiam non esse lucem ejusdem rationis in omnibus stellis, aut corporibus celestibus: Quod patet inquit ex eo quod diversorum corporum superiorum radij diversi habent effectus.

Objicies quartò: Inter Angelos est perfecta amicitia & societas: Sed ad perfectionem amicitia & dilectionis, requiritur similitudo in natura, juxta illud Eccles. 13. Omne animal diligit sui simile: item perfecta societas & consortium non potest reperiri nisi inter supposita ejusdem naturæ; unde D. Thomas supra quæst. 31. art. 3. ad 1. sic ait: *Licet Angeli & anime sanctæ semper sint cum Deo, tamen si non esset pluralitas personarum in Divinis, sequeretur quod Deus esset solus vel solitaris: quod enim tollitur solitudo per associationem aliquid quod est extraneæ naturæ: dicitur enim aliquis solus esse in horto, quamvis sint ibi multe plantæ & animalia.* Ergo inter Angelos reperitur similitudo in natura seu specie, & per consequens omnes non sunt diversæ speciei.

Respondeo ad perfectam amicitiam & societatem non requiri similitudinem in specie æterna, sed sufficere convenientiam in specie subalternâ, seu in gradu intellectualitatis, & in modo operandi. Nam charitas quæ Deum diligit, est vera amicitia cum Deo, & perfecta cum illo societas, juxta illud 1. Joan. 1. Societas nostra sit cum Patre, & Filio ejus Jesu Christo & tamen

& tamen Deus & creaturæ intellectuales distinguuntur pluraque specie, & ne quidem in genere conveniunt. Licet ergo omnes Angeli sint specie inter se diversi, quia tamen in gradu intellectualitatis, & in eodem modo operandi in ordine ad convitum politicum conveniunt, omnesque ad eundem finem beatitudinis ordinantur perfecta amicitia, politia, ac societas inter illos reperitur; & similiter inter animas beatas & Angelos, quaravis in omnium sententia, animas rationales ab Angelis specie differant. Ad dicit D. Thomas loco citato de spirit. creat. in solut. ad 5, *Quod cum affectio sequatur cognitionem, quanto cognitio est universalior, tanto affectio eam sequens magis respicit commune bonum, & quanto cognitio est magis particularis, tanto affectio ipsam sequens, magis respicit privatum bonum; unde & in nobis privatum a dilectio, ex cognitione sensitiva oritur; dilectio vero communis & absoluti boni, ex cognitione intellectuali.* Quia ergo Angeli quando sunt alii, tunc tantum habent scientiam magis universalem, ut Dionysius dicit 12. cap. *Angelice hierarchie, idem eorum dilectio maxime respicit commune bonum. Magis ergo distinguuntur se invicem, si specie differant, quod magis pertinet ad perfectionem universalem, ut ostensum est, quam si in specie convenirent, quod pertinet ad bonum privatum unius speciei.*

Obijcies ultimò: Si in qualibet specie non essent plures Angeli, sequeretur quòd plures Angelorum species totaliter damnarentur, quòd divinae pietati repugnare videretur. Sed facile respondetur, quòd sicut non est inconveniens, quòd tota aliqua species integrè beatificetur in quolibet Angelo beatitudinem obtinente: ita non debet reputari inconveniens, quòd tota aliqua species damnetur; recompenatur enim integra damnatio aliquarum specierum, integrè aliarum beatificatione.

§. IV.

Secunda conclusio stabilitur.

¶ Dico secundo, etiam de potentia Dei absoluta, non posse Angelos intra eandem speciem multiplicari,

Hæc conclusio est expressa sententia D. Thomae hic art. 4. ubi sic dicitur: *Quidam dixerunt quòd omnes Angeli sunt unius speciei. Sed hoc est impossibile: ea enim que conveniunt specie & differunt numero, conveniunt in forma, sed distinguuntur in materia: ergo Angeli non sunt compositi ex materia & forma, ut dictum est supra, sequitur quòd impossibile est esse duos Angelos unius speciei: sicut etiam impossibile est quòd essent plures albedines separate, aut plures humanitates, cum albedines non sint plures, nisi secundum quòd sunt in pluribus substantiis. Et infra sequitur 7. art. 7. improbens sententiam Origenis, docentis Angelos, & animas humanas, esse unius speciei, dicit formaliter: *Non potest intelligi quòd aliqua forma separata sit nisi una unius speciei: quòd autem intelligi nequit, repugnat, & non potest de absoluta Dei potentia fieri.* Item in questione de spirit. creat. art. 8. ait: *Si Angelus est forma simplex, abstracta a materia, impossibile est eam fingere quòd sint plures Angeli unius speciei.* Quibus verbis hanc fundamentalem nostram conclusionem innuat rationem: Repugnat quòd forma simplex, & a materia tam actu quam aptitudine separata, seu quæ nullum dicit ordinem ad materiam, solo numero multiplicetur: Sed talis est natura Angelica: Ergo repugnat illam intra eandem speciem solo numero multiplicari. Minor patet ex dictis art. 1. major verò, quam*

A negant Adversarij, multipliciter ostenditur. Primo ex Aristotele 12. Metaph. cap. 8. text. 49. dicente: *Quæcumque numero sunt multa, ea materiam habent.*

Neque valet solutio Scoti, dicentis Philosophum nomine materiæ non intelligere materiam primam, sed hæc ceitatem: seu differentiam individualè; quæ quia se habet materialiter respectu essentia, materia totius appellari potest, ad distinctionem materiæ primæ, quæ materia partis dicitur, eò quòd una cum forma totum componat. Non valet, inquam, hæc responsio: tum quia Aristoteles ibi docet primum motorem esse incorporeum & spiritualem, & carere materiâ; ac subinde ibi loquitur de materia, ex cuius carentia Deus redditur spiritualis & incorporeus, quæque non est hæc ceitas, seu differentia individualis, sed materia prima, ut patet: tum etiam, quia ibi Philosophus probat primum motorem esse unicum numero, & non plures, ex eo quòd careat materiâ: si autem nomine materiæ hæc ceitatem, seu differentiam individualè intelligeret, nihil probaret: quia dici posset plures primos motores habere plures hæc ceitates, seu differentias individuales, quamvis materiâ careant, imò eus discursus esset omnino nugatorius, meraque petitio principij: sensus enim esset, idèò primum motorem esse unum, & non plures, quia non habet plures hæc ceitates, seu differentias individuales: Sed hoc ipsum est probandù, quia de hoc est difficultas, quare scilicet non sint in Deo plures differentia individuales: Ergo peteret principium, & non probaret intentum. Ergo Philosophus ibi loquitur de materia prima, non verò de hæc ceitate, seu differentia individuali.

Secundò probatur Major exemplo quo utitur Divus Thomas hic articulo 4. scilicet albedinis, quæ si esset ab omni subiecto, tam actu, quam aptitudine, separata, repugnet illi in plura individua dividi. *Cum albedines, inquit, non sint plures, nisi secundum quòd sunt in pluribus substantiis.*

Tertiò eadem Major ratione suadet. Illi formæ repugnat dividi in plura individua, cui repugnat diversimodè participari: Atqui formæ irreceptibili in materia & subiecto, repugnat diversimodè participari: Ergo & in plura individua dividi. Major est certa: cum enim omnia individua unius speciei a omni conveniant in perfectione intrinseca & essentiali suæ speciei, solumque differant in diversis modis substantialibus habendi eam, illi formæ repugnat habere plura individua, cui repugnat diversimodè haberi, sive participari à pluribus individuis. Minor verò probatur. Illi formæ repugnat diversimodè participari, cui repugnat limitato sive inadæquato modo communicari: Sed formæ irreceptibili in materia & subiecto, repugnat limitato modo communicari: Ergo diversimodè participari. Major est certa: ut enim aliqua forma diversimodè participetur, necesse est quòd modi, quibus participabilis est, sint finiti & limitati, alioquin non essent distincti & inæquales, subindeque falsum esset quòd forma diversimodè & inæqualiter participaretur. Minor verò probatur. Illi formæ repugnat inadæquato & limitato modo participari, cui repugnat illud omne à quo potest provenire quòd limitato modo participetur: cum enim unumquodque limitetur per suum oppositum, puta actus seu forma specifica per potentiam,

62 tentiam, five materiam, vel subiectum, ut alicui A formæ non repugnet inadæquato & limitato modo participari, necesse est quod ipsi non repugnet illud unde potest provenire limitatio & inadæquatio participationis illius, scilicet materia aliqua five subiectum: Atqui formæ irreceptibili in materia & subiecto, repugnat illud omne à quo potest provenire quod modo limitato & inadæquato participetur, ut ex ipsis terminis constat; Ergo illi repugnat inadæquato & limitato modo participari.

63 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Substantia simplices, & à materia omnino separata, sunt infinitæ secundum quid, & intra propriam speciem; quia carent limitativo illius, scilicet materia, quæ habet limitare formam, sicut subiectum limitat accidentia, ut docet Sanctus Thomas hic articulo 2. ad 4. his verbis: *Substantia immateriales creata sunt finita secundum suum esse; sed infinita secundum quod eorum forma non sunt recepta in alio: sicut si diceremus albedinem, separatam existentem, esse infinitam secundum rationem albedinis, quia non contrahitur ad aliquod subiectum: Sed quod intra aliquam speciem est infinitum, non potest intra illam multiplicari; sicut quod est infinitum simpliciter, non potest esse nisi unum, ut idem Sanctus Doctor declarat supra questione 1. articulo 3. ubi unitatem Dei ex eius infinitate demonstrat; Ergo forma simplex, & à materia omnino separata, solo numero multiplicari non potest.*

Confirmatur amplius: Ideo infinitum simpliciter non potest esse nisi unum, quia totam entis perfectionem continet, ut docet Divus Thomas ubi supra; Sed forma intra aliquam speciem infinita, totam illius perfectionem continet: Ergo intra illam multiplicari non potest.

64 Responder Suarez lib. 1. de Angelis cap. 15. formam abstractam, & intra aliquam speciem infinitam, omnem ejus perfectionem essentialem continere, non tamen totam ejus perfectionem entitativam; quia illa abstractio & infinitas non impediunt quod talis forma sit individua; omnis autem natura creata individua, addit aliquid secundum rationem ipsi speciei, quod non est de essentia ejus. Sed hæc responsio impugnetur infra: ostendemus enim singularitatem in formis seu substantiis separatis nihil superaddere speciei, easque per eandem omnino rationem constitui in esse specifico & individua; li; & per consequens omnem speciei perfectionem, tam entitativam, quam essentialem continere.

65 Denique principalis Major ratione fundamentali probatur. Materia, vel ordo ad illam, est id à quo tanquam à prima radice unitas & distinctio numerica desumuntur: Ergo forma quæ caret omni materia, & ordine ad illam, non potest solo numero multiplicari. Consequentia patet, Antecedens probatur. Unitas enim & distinctio numerica nequeunt à forma ut à prima radice procedere, e, eò quod omnis unitas aut distinctio proveniens à forma, formalis sit, & consequenter specifica ac essentialis. Distinctio etiam numerica, seu individualis, non potest sumi ab existentia; cum existentia naturam individuum supponat (natura enim communis non est immediata & per se ipsam capax existentie) nec etiam à subsistentia, ob eandem rationem; unde humanitas Christi, ut individua, fuit præsupposita assumptioni: nec denique potest eadem distinctio

numerica, cum sit intrinseca & substantialis (sic enim duo individua non distinguuntur essentialiter, distinguuntur tamen intrinsece, & substantialiter) ab accidentibus provenire: Ergo solum potest à materia, vel ex ordine ad illam, ut à prima radice desumi.

Respondet Suarez ubi supra, res carentes materiâ distingui numericè, per proprias entitates. Sed hæc responsio frivola est: nam licet duo individua per proprias entitates numericè distinguantur, debet tamen in illis assignari principium aliquod radicale, unde distinctio illa numerica desumatur; quia quilibet gradus metaphysicus debet fundari in entitate physica, & ab illa ut tali tanquam à prima radice desumi: unde Philosophi docent in rebus corporeis genus sumi à materia, & differentiam à forma; in spiritualibus verò illud sumi à tota essentia ut determinabili: istam verò ab eadem ut determinativa, ut supra art. 1. §. ultimo ex Divo Thoma declaravimus. Cum ergo in forma simplici, & à materia tam aptitudine quam actu separata, nihil possit assignari, à quo ut à prima radice distinctio numerica proveniat, sequitur illam non posse intra eandem speciem solo numero multiplicari. Dixit autem, *tam aptitudine, quam actu*: quia ad distinctionem numericam alicujus formæ sufficit quod sit apta informare materiam, unde accidentia Eucharistica, à subiecto separata, solo numero distinguuntur à pluribus aliis, quia dicuntur habitudinem ad aliquod speciale subiectum à quo divinitus separata sunt. Similiter anima rationalis, etiam prius naturâ quam infundatur corpori, & post separationem à corpore, est una numero, & ab aliis numericè distincta, propter specialem habitudinem quam dicit ad hoc numero corpus potius quam ad aliud: Ex quo soluta manet plures Adversarii Instantia.

Ex hoc etiam patet, Deum, non solum de potentia ordinaria, sed neque etiam de extraordinaria & absoluta, posse plures Angelos ejusdem speciei, & solo numero distinctos, producere. Deficiente enim principio interno distinctionis & multiplicationis numericæ, repugnat fieri distinctionem & multiplicationem numericam. Sed natura Angelica, cum careat omni materia, & ordine ad illam, caret omni principio numericæ distinctionis; quia remoto omni ordine ad materiâ, solum restat in Angelis forma, in ratione & officio formæ, hoc est in ratione operandi & formalisandi; hoc enim est manifestum, scilicet dare speciem rei: Ergo Deus, etiam de potentia extraordinaria, & absoluta, nequit plures Angelos solo numero diversos producere.

66 Dices, Non repugnat adjungi Angelis ab extrinseco aliquod principium, quod non sit materia, per quod fiat distinctio & multiplicatio individualis.

Sed contra: Cum differentia individualis (ut supra dicebamus) sit intrinseca & substantialis, repugnat illam provenire ab aliquo quod sit accidentale Angelo; & ab ipso separabile: Sed quidquid à Deo communicatur præterminatim Angelo, est accidentale, & separabile ab ipso: Ergo non potest substantia Angeli distinguatur multiplicari numericè, per aliquid illi præternaturaliter à Deo communicatum; sicut repugnat genus conaturaliter dividi, nisi per differentias conaturales & ejusdem ordinis.

Addo quod, proprium est causæ intrinsece, causare per propriam entitatem, & non per aliquid

quod superadditum: unde communiter dicitur, quod in causis intrinsicis non datur distinctio potentie ordinaria & extraordinaria: Sed principium individuationis habet rationem causae intrinsecae, non verò extrinsecae: Ergo solum per propriam entitatem, & non per aliquid illi adjunctum, unitatem aut distinctiorem individualementem causare potest.

§. V.

Præcipua objectiones solvuntur.

Contra hanc conclusionem in primis objicit Suarez loco citato testimonium Divi Thomae, desumptum ex opusculo 16. §. restat autem, ubi in fine solutionis primæ objectionis Averrois ait: Valde ruditer argumentantur ad ostendendum, quod Deus facere non possit quod sint multi intellectus ejusdem speciei, credentes hoc implicare contradictionem. Unde addit Suarez, opinio Divi Thomae videtur fuisse, quod possunt esse plures Angeli solo numero distincti, de potentia Dei absoluta, non autem de potentia ordinaria: nam ita (inquit) visis est explicare mentem suam in dicto opusculo 16. Quare ibidem numerantur verba, quasi essent sancti Doctoris, italico caractere conscripta, refert: *Licet substantia separata non habeant in sua natura causam distinctionis, nec naturalem cursum multiplicationis, possunt tamen sortiri multiplicationem ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis:* hæc Suarez. Ubi sinceritatem & fidelitatem, nedum in sententia, sed etiam in verbis D. Thomae referendis, maxime desidero. In primis enim falsum est, quod ibi D. Thomas sentire videatur, posse dari plures Angelos solo numero distinctos, de potentia Dei absoluta, non autem de potentia ordinaria: ibi enim non agit de Angelis, sed de intellectibus humanis, inter quos & Angelos magnum versatur discrimen, ut patet ex supra dictis. Falsum est etiam, quod D. Thomas ibidem scripserit illa verba, quæ ex ipso refert Suarez: *Licet substantia separata non habeant in sua natura &c.* sed solum ista: *Sic ergo intellectus, si naturaliter esset unus omnium, quia non haberet naturalem causam multiplicationis, posset tamen sortiri multipliciter ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis.* Quod non tantum dicitur propter propositum, sed magis ne hæc argumentandi forma ad alia extendatur: sic enim possent concludere, quod Deus non potest facere quod mortui resurgant, & quod cæci ad visum reparentur. Unde Suarez loco INTELLECTUS, posuit SUBSTANTIAS SEPARATAS; & quod D. Thomas dixit de intellectu humano, voluit ille dici de Angelis.

Et ergo S. Doctoris mens clarè percipiatur, sciendum est, illum ibi disputare contra Averroistas, qui ponebant intellectum humanum esse separatum & unum, & nullo modo multiplicari posse, quia in se materialis forma non est: formam autem immaterialem dicebantur non posse multiplicari, etiam per ordinem ad materiam, sed hoc implicare contradictionem, quia habere materiam dicebantur requiri ad multiplicationem materialem. Ad quod D. Thomas dicit, quod substantiæ separate sunt individua & singulares, non autem individuari ex materia, sed ex hoc ipso quod non sint in alio, & per consequens non participari à multis. Ex quo, inquit, sequitur, quod si aliqua forma nata est

A participari ab aliquo, ita quod sit actus alicujus materia, illa potest individuari & multiplicari per comparisonem ad materiam. Ostensum est autem, quod intellectus est virtus anime, quæ est actus corporis: in multis igitur corporibus sunt multe anime. Hæc D. Thomas. Ex quo patet intentum illius in prædicto loco esse, quod non repugnet intellectualem naturam, ex eo quod intellectualis est, multiplicari, dummodo dicat ordinem ad materiam. De Angelis autem nihil ibi tractat: quia repugnantiæ multiplicationis eorum non oritur ex naturæ intellectuali, ex eo quod immaterialis & incorporea est, sed ex eo quod omnino separata & irreceptibilis sit, ita quod nec materiam includat, nec ordinem dicat ad illam, ut antea declaratum est. Quando verò S. Doctor ait: *Si intellectus naturaliter esset unus omnium, quia non haberet naturalem causam multiplicationis, posset tamen sortiri multiplicationem ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis, &c.* solum intendit reprobare illam consequentiam & formam argumentandi: *Aliquid ex natura sua repugnat alicui:* Ergo etiam supernaturaliter id repugnat. Quam consequentiam merito rudem argumentationem appellat, eò quod plura sint quæ naturaliter repugnant rebus, & tamen ex supernaturali & divina virtute illis convenire possunt, ut lapidi furtum ferri, cæco videre, mortuis resurgere &c. ut ipse ibidem aperte declarat.

Consequenter secundo aliqui, tres istos articulos: *Quia intelligentiæ non habent materiam, Deus non potest facere plures ejusdem speciei. Deus non potest multiplicare individua sub una specie, sine materia. Forma non recipiunt divisionem, nisi secundum materiam:* olim fuisse proscriptos, & damnatos ut erroneos ab Academia Parisiensi.

Verum hæc censura imprudenter in doctrinam Divi Thomæ lata, anno 1325. à Stephano Episcopo Parisiensi, qui erat caput Universitatis, revocata est, & D. Thomæ doctrina approbata, & multis encomiis celebrata, ut videri potest apud Bergomensensem, in tabula aurea. Idem fecere plures summi Pontifices, quos initio primi Tomi retulimus. Adde quod liber prædictam Academiæ Parisiensis censuram continens, proscriptus est, & librorum prohibitorum catalogo inscriptus.

D Objicitur tertio: Si Angeli non possent solo numero multiplicari, maxime quia individuatione sumitur à materia, vel ab ordine ad illam, tanquam à prima radice: Sed hoc fundamente nimis probat. Ergo &c. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. Nam ex hoc principio sequitur non dari individuationem in natura Angelica, & Angelos habere unitatem specificam tantum sine numerica; eo modo quo Plato ponebat rerum ideas separatas: Sed hoc videtur ridiculum: Ergo absurdum videtur dicere, individuationem sumi à materia, vel ab ordine ad illam.

E Respondeo concessâ Majori, negando Minor. Ad cujus probationem nego sequelam Majoris: nam ut inquit D. Thomas quæst. unica de spirit. creaturis art. 8. ad 4. *Sicut forma quæ est in subiecto, vel materia, individuatur per hoc quod est esse in hoc; ita forma separata individuatur per hoc quod non est nata in aliquo esse: sicut enim esse in hoc excludit communitatem universalem quod prædicatur de multis, ita non posse esse in aliquo.* Idem docet supra quæst. 3. art. 2. ad 3. ubi licet ait: *Forma quæ sunt receptibiles in materia, individuantur per materiam... sed illa forma quæ non est receptibilis in materia, sed*

per se subsistens, ex hoc ipso individuatur quod non potest recipi in alio. Itaque in natura Angelica individuatio datur, sed unica & non multiplicata; & hæc sumitur à forma, quatenus irreceptibilis est, & incommunicabilis alicui naturæ, quod habet quia forma completa & subsistens est. Unde licet individuatio cum multiplicatione naturæ, exigat materiam vel ordinem ad illam, quia requirit principium fundans divisionem substantiæ entitativæ, seu materialem, sine divisione formali speciei; non tamen individuatio sine multiplicatione naturæ; ut patet in Deo, qui habet individuationem & singularitatem sine ulla materia, vel ordine ad illam, & sine aliqua capacitate multiplicationis.

74 Ex hac solutione & doctrina unum intelliges, ex quo valde confirmatur nostra conclusio, nimirum in Angelis differentiam individualem non differre etiam virtualiter à differentia essentiali & specifica, sicut in hominibus & aliis rebus corporeis: quia secundum illud idem formaliter, secundum quod fundant differentiam specificam, quocumque alio præciso, habent quod sint formaliter individui seu singulares, & ab invicem numero distincti, puta secundum quod habent esse irreceptum in materia, ut ex D. Thoma ostendimus. Unde differentia specifica in Angelis habet duo munera inadaquata, solum ex parte nostri modi concipiendi distincta, scilicet constituere essentialiter naturam Gabrielis v.g. & reddere eam hanc numero & singularem, ac pluribus inferioribus incommunicabilem.

75 Dices, Ex hoc sequi, naturam Angelicam esse essentialiter individua & singularem: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet. Minor verò probatur primò: quia si natura Angelica esset essentialiter singularis, esset actus purus, sicut Deus; ideo enim natura divina est actus purus, quia sibi formaliter identificat singularitatem: Sed repugnat naturam Angelicam esse actum purum: Ergo & essentialiter individua & singularem.

Secundò probatur eadem Minor: Si natura Angelica esset essentialiter singularis, nullo modo posset fieri universalis: Sed hoc est falsum, & contra D. Thomam, ut ostendunt nostri Thomistæ in Logica: Ergo &c. Sequela probatur: Conceptus universalis speciei, debet esse præcisus à differentia individuali, nedum formaliter, sed etiam objective, præcisione perfectâ: Sed si natura Angeli ex sua differentia specifica esset formaliter individua & singularis, ejus conceptus non esset perfectè præcisus à differentia individuali; sicut enim conceptus specificus includit necessario differentiam specificam, ita includeret differentiam individualem; Ergo non posset fieri universalis.

76 Respondeo concessâ Majori; negando Minorem. Ad cujus primam probationem, nego sequelam: ideo enim Deus est actus purus, quia non solum singularitatem, sed etiam existentiam sibi formaliter & essentialiter identificat, atque adeo omnis potentialitatis expertus est. Natura vero Angelica ita sibi identificat singularitatem, ut ab existentia realiter distinguatur, & ad illam sit in potentia, ut docet D. Thomas hic art. 2. ad 3. Unde illa est veluti media inter naturam divinam & humanam: Natura enim Divina, ratione summæ puritatis & actualitatis utrumque sibi, formaliter & essentialiter id-

entificat, nempe singularitatem, & existentiam natura humana neutrum; eo quod non solum potentialis, sed etiam materialis & corporalis sit natura verò Angelica, cum sit irreceptibilis materia, essentialiter singularis est, ut ex D. Thoma jam vidimus; ex eo tamen quod potentialis est, non identificat sibi existentiam, sed comparatur ad suum esse, sicut potentia ad actum, ut ait idem S. Doctor loco citato. Ex quo ibidem infert quod solus Deus est actus purus.

Ad secundam probationem Minoris, nego etiam sequelam. Nam licet Angelica natura sit ex sua ratione formali individua & singularis, ratio tamen illa formalis habet duo munera inadaquata, distincta per nostrum modum intelligendi imperfectum, scilicet essentialiter constituere, & reddere individuum & incommunicabile inferioribus. Et ex hoc provenit quod natura Angeli possit subire secundam intentionem universalem; cum enim intelligitur à nobis, non apprehenditur ut est in se; quia si sic apprehenderetur, simul intelligeretur ut species & ut individua, ac proinde ut pluribus incommunicabilis; sed apprehenditur secundum quod exercet præcisè munus constituendi essentialiter. Cujus ratio est, quia objectum proportionatum intellectus nostri, pro hoc statu, est quidditas sensibilis à materia præcisâ, & ideo quicquid intelligit, intelligit illud per modum quidditatis sensibilis, præscindendo à singularitate, aut singularitatis exercitio. Unde quamvis natura Angelica, secundum quod in se est, repugnet universalitati: ei tamè secundum quod subest apprehensioni nostræ, & secundum conceptum inadaquatum quem in ea dicit, non repugnat universalitati; quia præcisè secundum quod exprimit tale munus, sive præcisè ratione talis materis, non repugnat illi dici de pluribus, si estens, quamvis illi repugnet secundum quod est in se ipsa, & secundum aliud munus quod dicit implicitè: ob quam rationem dicitur universalis, non secundum rem & rationem, quia non habet fundamentum in re, sed tantum secundum rationem, quia fundamentum eam denominandi universalem desumitur ex solo nostro modo apprehendiendi.

Dices, Ex hoc sequi, non solum naturam Angelicam, sed etiam Divinam posse esse universalem secundum rationem, quamvis ex se ipsa sit formaliter singularis. Sed negatur sequela: quamvis enim (ut optime notant Complutenses disp. 6. Logica quæst. 5.) hoc nomen, Deus, sit communicabile secundum rationem tantum, nequit tamen natura divina subire intentionem speciei; quia cum sit actus purus, non potest in ea esse compositio ex genere & differentia, quam tamen indispensabiliter importat subitratum secundæ intentioni speciei. Unde licet essentia divina à nobis in hoc statu ad modum rei materialis concipiatur, & consequenter per abstractionem à singularitate, aut singularitatis exercitio ille tamen conceptus essentia non potest denominari species; quia cum sit purus ab omni potentialitate, est etiam purus ab omni ratione generica.

Objicitur quartò: Nulli speciei infirmè repugnat communicari pluribus: Ergo nec habere sub se plura inferiora solo numero distincta; subindeque poterit Deus plures Angelos numerice distinctos sub eadem specie atoma producere. Consequentia patet, probatur Antecedens. Si alicui

aliam speciem infimam repugnaret communicari pluribus, hac repugnancia proveniret vel ex perfectione, vel ex imperfectione talis speciei? Non ex perfectione, quia (inquit Rada post Scotum) communicabilitas convenit naturae sive quidditati divinae, quae tamen est summè perfectior non etiam ex imperfectione, quia pluribus communicari convenit speciebus infimis substantiae corporeae, quae tamen sunt imperfectiores speciebus infimis naturae Angelicae: Ergo nulli speciei infimae repugnat pluribus communicari.

Pro solutione hujus objectionis, nota cum Cajetano opusculi de ente & essentia cap. 5. quæst. 9. triplicem esse speciem infimam sive quidditatis communicabilitatem. Prima est quæ fit cum limitatione ipsius ad certum gradum suæ perfectionis, & dicitur communicabilitas naturæ universalis respectu suorum inferiorum. Secunda est quæ fit absque limitatione naturæ ad certum gradum suæ perfectionis; quo pacto natura sive quidditas divina dicitur communicabilis tribus personis. Tertia denique est illa quæ fit per assumptionem alieius naturæ ad hypostaticam unionem; & ita natura humana dicitur communicabilis tribus personis divinis, in quantum videlicet quilibet ex illis potest illam assumere ad unionem hypostaticam. His positis, in forma ad argumentum respondeo, negando Antecedens, de quacunque ex illis tribus communicabilitatibus intellectum: si enim intelligatur de prima communicabilitate, falsum est, ut constat exemplo naturæ divinæ: si de secunda, falsum est etiam, quia nulla essentia, sive quidditas, vel species infima creata, est communicabilis hoc modo si denique antecedens intelligatur à Scoto & Rada de tertia communicabilitate, falsum est etiam, ut patet exemplo naturæ divinæ, quæ non potest assumi à pluribus suppositis ad unionem hypostaticam. Ad probationem in contrarium, dico primam communicabilitatem repugnare cuilibet speciei infimæ Angelorum, propter ipsius perfectionem; secundam verò, propter ipsius imperfectionem, negativè tamen sumptam pro carentia scilicet actus puri, qui est summa perfectio. Quoad tertiã communicabilitatem, fateor illi convenire propter limitationem, in quantum videlicet esse distinguitur ab ejus essentia; sed inde nihil contra nos: quod enim natura Angelica possit assumi quilibet ex personis divinis ad unionem hypostaticam, subindeque hoc modo fit illis communicabilis, non concludit possibilitatem plurium Angelorum, solo numero inter se sub illa differentia.

Obicitur quintò: Potest Deus, annihilato uno Angelo, ejus speciem reproducere in aliquo individuo: Sed non in eodem qui erat antea; quia nem numero Angelus annihilatus non potest reproduci, in sententia Thomistarum, asserentium quod si eadem numero anima non remaneret incorrupta, sed simul cum ipso corpore omnino destrueretur, non posset idem numero homo resurgere, ut expressè docet S. Thomas in 4. dist. 44. quæst. 1. art. 1. quæst. 2. ad 3. Ergo in diverso individuo ab eo quod fuerat prius; subindeque possibilia sunt plura individua sub eadem specie ultima naturæ Angelicæ, sicut de potentia Dei absoluta.

Respondeo concedendo quod Deus, annihilato uno Angelo, possit ejus speciem reproducere

in aliquo individuo, negando tamen quod illud individuum non foret illud idem quod fuisset annihilatum, sed diversum. Ad probationem in contrarium dico, quod licet non possit idem numero homo, annihilatam animam rationali ipsius, resurgere, bene tamen iterum creari, sive reproduci. Ratio disparitatis est, quia resurrectio, non verò resurrectio, sive iterata creatio hominis, existentiam partis ipsius, scilicet animæ rationalis requirit.

Denique obijciunt Adversarii plures instantias, ad destruendum præcipuum fundamentum nostræ sententiæ, & ad probandum, divisionem numericam non sumi à materia, ut à prima radice: nam duæ animæ rationales, inquit, distinguuntur numero, & tamen non constant materiã. Item duo lumina gloriæ, duæ visiones beatificæ, duo actus intellectus aut voluntatis Angelicæ, circa idem objectum simili modo tendentes; duo habitus supernaturales fidei, spei, aut charitatis, numericè differunt, & tamen carent materiã.

Sed facile responderetur, quod licet illa non consent materiã, eam tamen connotant & respiciunt: nam animæ rationales dicunt ordinem ad diversa corpora quæ informant; accidentia verò spiritalia, ad subjectum cui inhaerent, quod licet immateriale sit, gerit tamen vices materiæ, quatenus illa recipit & sustentat.

Dices cum Martinono: Si ad distinctionem purè numericam sufficit esse materiã improprie sumptam, id est subjectum spirituale, vel illam respicere: Angelis non deerit principium distinctionis purè numericæ, quia Angelus est materiã hoc sensu, in quantum est subjectum spirituale suorum actuum, & aliorum accidentium: Ergo possibiles erunt plures Angeli solo numero diversi.

Verum hæc instantia & ratiocinatio frivola est: Nam quando Thomistæ docent ad distinctionem numericam sufficere subjectum, loquuntur de distinctione numericæ accidentium, non verò substantiarum; quas volunt individuari à materiã, signata quantitate, vel ex ordine ad illam, ut antea declaravimus. Unde facile responderetur, distinguendo Antecedens: si ad distinctionem purè numericam sufficiat materiã improprie sumpta, id est subjectum, Angelis non deerit principium distinctionis purè numericæ, respectu accidentium spiritalium quæ in eorum substantia recipiuntur, concedo Antecedens: respectu plurium individuum sub eadem specie infima naturæ Angelicæ contentorum, nego Antecedens, & Consequentiam.

ARTICULUS IV.

Virum Angeli sint ex natura sua incorruptibiles?

Certum est Angelos non esse corruptibiles, & quæ fit per dissolutionem compositi, & separationem formæ à materiã: illi enim (ut art. 1. ostendimus) sunt omnino immateriales & incorporei. Unde Tertullianus in libro de anima, immortalitatem animæ rationalis, hoc discursu demonstrat: *Si fractilis, & dissolubilis: si dissolubilis, jam non immortalis: nam & dividi, dissolvi est: & dissolvi, mori est.* Simili discursu utitur Maximus Martyr in Opusculo quodam quod *de angelis* Maximo *angelis* inscribitur. Ibi enim sic ratiocinatur: